

PROJECT ONDERDUIKADRESSEN SOEST/SOESTERBERG

Kindertehuis Vertrouwen, Oude Utrechtseweg 48: Dina van Woerden-Vingerhoets

7 kinderen ook 2 of 3 volwassenen Philip en Marcel Staal Rudi Tewel, Kitty Visser Zusjes Frankenberg uit R'dam, een baby overlevenden	Dina van Woerden- Vingerhoets	Oude Utrechtseweg 48 Kindertehuis Vertrouwen Bron: Lidia van Woerden en Philip Staal, YadVashem
---	----------------------------------	--

Dina van Woerden-Vingerhoets

Dina Vingerhoets (Dien - 1907) trouwde in 1931 met Pieter van Woerden. Zoals valt op te maken uit een artikel in de Soester Courant¹ was het echtpaar actief lid van de Christelijk Gereformeerde kerk op de Julianalaan. Helaas overleed Pieter al op 33-jarige leeftijd in mei 1941. Dien stond er toen met drie kinderen, IJsbrand, Lidia en Hans alleen voor.

Zij woonden toen op de Oude Utrechtseweg 48. In de zomer van 1941 was Dien nog hoofd van een kleuterschooltje, waarschijnlijk een privé-schooltje.² Het is onbekend hoe lang zij hiermee is doorgedaan. Het is duidelijk dat er extra inkomen nodig was.

De oudste zoon IJsbrand was opgenomen in het sanatorium Zonnegloren in Soest. Dien ving, tegen betaling, kinderen op uit Rotterdam en Amsterdam en kinderen die gekuurd hadden in Zonnegloren maar die nog behoefte hadden aan de gezonde boslucht in Soest.

Marcel en Philip Staal

Op 21 mei 1943 werden door Daniel Vingerhoets, de broer van Dien, die in het verzet zat, twee Joodse broertjes uit Amsterdam gebracht, Marcel (geboren 29 september 1939) en Philip (geboren 13 juni 1941). Hun ouders Isaac en Anna Staal zouden de volgende dag ook onderduiken maar zijn in de nacht van 21 op 22 mei opgepakt en op 11 juni in Sobibor vermoord.

De jongens waren met de fiets opgehaald uit hun huis aan de Plantage Muidergracht in Amsterdam door tante Cor Cohen, de niet Joodse vrouw van oom Jaap, de oom van Anna en overgedragen aan Daniel Vingerhoets. De reden dat dit gezin relatief laat besloot om onder te duiken (de deportaties waren al een jaar eerder begonnen) was dat vader Isaac een vrijstelling (sperre) had weten te bemachtigen. In mei 1943 was het echter duidelijk geworden dat deze vrijstelling hen niet langer zou beschermen.

Isaac Staal had tijdig geld kunnen wegsluizen om daarmee een eventuele onderduik te kunnen financieren. Philip Vos een neef van Isaac beheerde het geld voor de onderduik van Marcel en Philip. Tante Cor bleef contactpersoon en haalde bij hem het pensioengeld op voor de jongens.

¹ Soester Courant 23 december 1936

² <https://www.verdwenensoest.nl/artikel/601/kleuterschool-aan-de-nieuweweg>

Bij Dien Vingerhoets die ze vanzelfsprekend, net zoals haar eigen kinderen, moe gingen noemen werden kregen de jongens de namen Mark en Flip.

Nog 5 Joodse kinderen opgevangen

Na hen kwamen nog 5 Joodse kinderen waaronder Kitty Visser³, die een week na de broertjes kwam en in november 1944 Rudi Tewel⁴, die in het tehuis Loeki werd genoemd. De ouders van Rudi waren in januari 1944 opgepakt en diezelfde maand in Auschwitz vermoord. Dat zal Rudi op dat moment hopelijk nog niet geweten hebben.

Ook werden er nog twee volwassen Joodse vrouwen opgenomen die hielpen bij de opvang van de kinderen.

Toen Rudi, die nu Ruben werd genoemd, in 1994 contact had gezocht met de familie van Woerden heeft Lidia haar verhaal over Kindertehuis Vertrouwen op schrift gesteld. Veel van de informatie in dit stukje is afkomstig van haar verhaal.

De kinderen, in het begin 16, inclusief de eigen kinderen -maar er komen meer- leefden als een soort gezin samen met elkaar. Dien was als een moeder voor hen.

2^e en 3^e van links Philip en Marcel. Dien staat links achteraan op de foto.

Hoe al die kinderen een plek vonden in het toch heel gewone eengezinshuis is een raadsel. Buiten hadden de kinderen in ieder geval de ruimte want het huis keek toen nog uit op de heide waar de kinderen volop konden spelen. Soms waren er bombardementen, het vliegveld Soesterberg was vlakbij en werd door de geallieerden gebombardeerd, maar dan konden ze schuilen in de kelder van de nabije R.K. kerk, die toen nog midden op de hei stond. Moe wist met haar onwankelbare geloof de kinderen ook tijdens de bombardementen een gevoel van veiligheid te geven.

Dina stond in contact met het verzet, de slager⁵ en juffrouw Pontier.

³ Dit was mogelijk Kitty Visser uit Amsterdam. Geboren 6-9-1930, dochter van Abraham. B. Visser en Sara de Rooij.

⁴ Rudolf Tewel, zoon van Duitse vluchtelingen, Baruch Tewel en Chane Spiegel uit Arnhem. Hij werd geboren op 9 maart 1934

⁵ Waarschijnlijk slager Overgoor, Oude Utrechtseweg 33

Juffrouw Pontier; onderlinge samenwerking in Soest

Juffrouw Pontier woonde samen met haar zuster en had zelf ook Joodse onderduikers. Het verzet zorgde voor extra bonkaarten maar zoals iedereen hadden de bewoners van Vertrouwen in de laatste oorlogswinter vaak honger.

Als er razzia's werden gehouden werd Dien meestal van tevoren getipt door het verzet, dat contacten had met de politie. De onderduikertjes werden dan overgebracht naar 'Statum' een ander kindertehuis aan de Eigendomweg, waar Plony, een zuster van Dien werkte. Maar omdat de Duitsers argwaan kregen vond er ook een onverwachte inval plaats door twee Duitse soldaten. Kitty verstopte zich doodsbang op zolder maar werd niet gevonden. *'Vooral Mark is heel bang en vraagt met een bibberstemmetje aan moe: "gaat die meneer me nou dood schieten?" Maar moe zegt: "natuurlijk niet jongen, die meneer heeft zelf kleine kindertjes". Dan blijkt dat deze jonge soldaat inderdaad een dochtertje heeft.'*⁶

Kinderen Frankenberg

Op 5 maart 1945 komen nog twee Joodse zusjes uit Rotterdam, waarvan alleen de naam Frankenberg bekend is, nadat al eerder een baby gebracht was. Nu waren er dus 7 Joodse kinderen in het tehuis.

In de laatste maanden van de oorlog zorgde het Rode Kruis voor wat extra voedsel.

*'En dan is er de bevrijding....iedereen omhelst iedereen. Er rijden grote tanks vol Canadezen en Engelse soldaten langzaam over de straatweg, de burgers lopen er achteraan en klimmen op de tanks en mogen meerijden.'*⁷

De twee zusjes, die als laatsten zijn gekomen werden het eerst weer opgehaald. De man die de baby had gebracht komt met twee rieten koffertjes vol aardbeien.

Afsluitend

Het gezin van Kitty Visser heeft waarschijnlijk de oorlog overleefd.⁸ Ook zij werd kort na de oorlog opgehaald. Het kindertehuis Vertrouwen verhuisde in april 1946 naar een groot pand in Baarn. Marcel, Philip en Rudi waren wees geworden en zij verhuisden mee. Rudi vertrok in juni 1946 naar Israël waar hij volwassen broers had, waarschijnlijk uit het eerste huwelijk van vader Baruch Tewel.

Marcel en Philip werden zeer tegen hun zin in het orthodox-joodse weeshuis de Rudelsheimstichting in Hilversum geplaatst

'Tijd om afscheid te nemen van Moe, die ons leven had gered, was er niet. Ondanks tegenstribbelen werden we gescheiden van de enige persoon op de wereld die om ons gaf. 'Moe' had ons liefde gegeven en liefde is iets wat ieder mens, en zeker een kind, boven alles nodig heeft. Van dit zo belangrijke ingrediënt van het leven, zouden wij in onze verdere jeugd nauwelijks iets ontvangen.....

Moe, de vrouw die haar leven en dat van haar gezin had gewaagd door zes Joodse kinderen bij haar in huis te laten onderduiken, mocht niets weten en heeft tot haar dood niet geweten hoe het haar pleegkinderen is vergaan. Regenten en psychologen beslisten dat het voor de weeskinderen beter was niet met het verleden geconfronteerd te worden. We hebben onze Moe nooit meer gezien.

⁶ Lidia van Woerden, Vertrouwen tijdens de oorlog

⁷ idem

⁸ Als Kitty inderdaad de Kitty was, die genoemd wordt in noot 4.

Op 10 april 2000 kreeg ze postuum de **Yad Vashem-onderscheiding** voor het redden van vervolgte Joden. Haar naam is bijgezet op een plaquette in de tuin van de Rechtvaardigen der Volkeren in het herdenkingscentrum van de Sjoa in Jeruzalem.⁹

Marcel 6^e van rechts
Philip 8^e van rechts

Bronnen:

- Philip Staal, Roestvrij Staal, <https://www.staal.bz>, 'Vertrouwen tijdens de oorlog' en de boeken van Philip Staal, 'Mijn Erfenis' en 'Roestvrijstaal'.
- De connectie met juffrouw Pontier heeft Lidia van Woerden mondeling aan Simon Dickens, onderzoeker Stichting 40-45, genoemd.
- Arolsen Archives

⁹ Philip Staal, Mijn Erfenis, hoofdstuk 16, de naoorlogse dagen.